

Strefy ochronne ujęć wody i obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych w świetle wymogów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r – Prawo wodne (Dz. U. 2017 r. poz. 1566, z późn. zm.)

Aleksandra Dyszy-Nowacka
Departament Gospodarki Wodnej i Żeglugi Śródlądowej
upr. geol. VI-0423 i V-1732

22 maja 2019 r.

Strefy ochronne ujęć wód podziemnych

Inną formę ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem mogą stanowić:

- **strefy ochronne ujęć wód**
- **obszary ochronne Głównych Zbiorników wód podziemnych**

Strefy ochronne ujęć wód ustanawiane w celu zapewnieniu odpowiedniej jakości wód ujmowanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości, a także ochronie zasobów wodnych.

Strefę ochronną stanowi obszar ustanowiony na podstawie art. 135 ust. 1 Prawa wodnego, na którym obowiązują nakazy, zakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wód.

Przy wprowadzaniu zakazów, nakazów i ograniczeń dotyczących użytkowania gruntów na terenie ochrony pośredniej uwzględnia się warunki infiltracji zanieczyszczeń do poziomu wodonośnego, z którego woda jest ujmowana.

Strefy ochronne ujęć wód podziemnych- podział

Strefa ochronna obejmuje:

- 1) wyłącznie teren ochrony bezpośredniej [TOB]
- 2) teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej [TOP]

Wyróżniamy również :

Strefę ochronną ujęcia wód podziemnych

Strefę ochronną ujęcia wód powierzchniowych

Art.134.1. Strefę ochronną ustanawia się na koszt właściciela ujęcia wody.

Teren ochrony bezpośredniej ujęcia wód- zagadnienia podstawowe

Urządzenia wodne –rozumie się przez to urządzenia lub budowle służące do kształtowania zasobów wodnych lub korzystania z tych zasobów, w tym obiekty służące do ujmowania wód powierzchniowych oraz wód podziemnych [art. 16 pkt. 65 lit d]

Strefę ochronną obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej ustanawia się dla każdego ujęcia wody, z wyłączeniem ujęć wody służących do **zwykłego korzystania z wód**

[art. 121 ust. 3]

Właścicielowi gruntu przysługuje prawo do zwykłego korzystania z wód stanowiących jego własność oraz z wód podziemnych znajdujących się w jego gruncie. Korzystanie z wód służy zaspokojeniu potrzeb własnego gospodarstwa domowego oraz gospodarstwa rolnego.[art. 33]

Zwykłe korzystanie z wód obejmuje m.in. pobór wód podziemnych lub wód powierzchniowych w ilości średniorocznie nieprzekraczającej 5m³ na dobę

Teren ochrony bezpośredniej ujęcia wód

Art.127.Na terenie ochrony bezpośredniej zakazuje się użytkowania gruntów **do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody.**

Art.128.Na terenie ochrony bezpośredniej należy:

- 1) odprowadzać wody opadowe lub roztopowe w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody;
- 2) zagospodarować teren zielenią;
- 3) odprowadzać poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieki z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku dla osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody;
- 4) ograniczyć wyłącznie do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

Teren ochrony bezpośredniej należy ogrodzić, a jego granice przebiegające przez wody powierzchniowe oznaczyć za pomocą rozmieszczonych w widocznych miejscach stałych znaków stojących lub pływających. Na ogrodzeniu oraz znakach należy umieścić tablice zawierające informację o ustanowieniu strefy ochronnej i zakazie wstępu osób nieupoważnionych ➡ **Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 maja 2004 r. w sprawie wzorów tablic informacyjnych o strefie ochronnej ujęcia wody [Dz.U. 2004 nr 136 poz. 1457]**

Ustawodawca nie przewidział przepisów warunkujących: kształt i wielkość terenu ochrony bezpośredniej; wielkości, wysokości czy wyglądu ogrodzenia, ani poziomu zabezpieczeń (takich jak oświetlenie czy monitoring).

Teren ochrony bezpośredniej ma przede wszystkim służyć zabezpieczeniu urządzenia wodnego.

Teren ochrony bezpośredniej ujęcia wód- zagadnienia podstawowe

Strefę ochronną obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej ustanawia się z urzędu.

Strefę ochronną obejmującą: wyłącznie teren ochrony bezpośredniej ustanawia właściwy organ Wód Polskich w drodze decyzji

Decyzja obejmuje właścicieli nieruchomości, na obszarze których została ustanowiona strefa ochronna.

Jeżeli przed zakończeniem postępowania dotyczącego ustanowienia strefy ochronnej obejmującej tylko teren ochrony bezpośredniej, wejdą w życie przepisy ustanawiające akt prawa miejscowego dotyczące tego samego ujęcia wody, postępowanie dotyczące ustanowienia strefy ochronnej umarza się.

Strefy ochronne ujęć wód ustanawiane aktem prawa miejscowego

Strefę ochronną obejmującą teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej ustanawia wojewoda w drodze aktu prawa miejscowego [art. 135 ust. 1 pkt 2]

Projekt aktu prawa miejscowego podlega uzgodnieniu z Wodami Polskimi.

Strefę ochronną obejmującą teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej ustanawia się:

- 1) na wniosek właściciela ujęcia wody;
- 2) z urzędu, jeżeli właściciel ujęcia wody nie złożył wniosku, a z przeprowadzonej analizy ryzyka, wynika potrzeba jej ustanowienia.

Strefy ochronne ujęć wód ustanawiane aktem prawa miejscowego

Teren ochrony pośredniej ujęcia wód podziemnych obejmuje obszar zasilania ujęcia wody.

Teren ochrony pośredniej ujęcia wód podziemnych wyznacza się na podstawie ustaleń zawartych w dokumentacji hydrogeologicznej tego ujęcia.

Jeżeli czas przepływu wód od granicy obszaru zasilania do ujęcia jest dłuższy od 25lat, teren ochrony pośredniej ujęcia wód podziemnych wyznacza się z uwzględnieniem obszaru wyznaczonego 25-letnim czasem wymiany wód w warstwie wodonośnej.

Strefę ochronną ujęcia wód powierzchniowych określa się tak, aby trwale zapewnić jakość wody zgodną z przepisami Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (DZ. U. 2002 nr 204 poz. 1728) oraz aby zabezpieczyć wydajność ujęcia wody.

Strefę ochronną ujęcia wód powierzchniowych wyznacza się na podstawie ustaleń zawartych w dokumentacji hydrologicznej tego ujęcia.

Strefa ochronna ujęcia wody z potoku górskiego lub z górnego biegu rzeki może obejmować całą zlewnię cieku powyżej ujęcia wody

Strefy ochronne ujęć wód ustanawiane aktem prawa miejscowego – katalog zakazów

Na terenie ochrony pośredniej może być zakazane lub ograniczone wykonywanie robót lub czynności powodujących zmniejszenie przydatności ujmowanej wody lub wydajności ujęcia, obejmujących katalog zamknięty, obejmujący 26 propozycji zakazów. Dodatkowo Na gruntach rolnych lub leśnych położonych na terenach ochrony pośredniej może być wprowadzony obowiązek stosowania odpowiednich upraw rolnych lub leśnych.

Przy wprowadzaniu zakazów, nakazów i ograniczeń dotyczących użytkowania gruntów na terenie ochrony pośredniej uwzględnia się infiltrację zanieczyszczeń do poziomu wodonośnego, z którego woda jest ujmowana.

Właściwy organ Wód Polskich może, na wniosek właściciela ujęcia wody i na jego koszt, w drodze decyzji, nałożyć na właścicieli gruntów położonych na terenie ochrony pośredniej obowiązek zlikwidowania nieczynnych studni, jeżeli te studnie zagrażają jakości ujmowanej wody.

Strefy ochronne ujęć wód ustanawiane aktem prawa miejscowego - wniosek

Wniosek zawiera:

- 1)uzasadnienie potrzeby ustanowienia strefy ochronnej uwzględniające analizę ryzyka oraz propozycje granic terenu ochrony pośredniej wraz z planem sytuacyjnym;
- 2)charakterystykę techniczną ujęcia wody;
- 3)propozycje nakazów, zakazów i ograniczeń dotyczących użytkowania gruntów oraz korzystania z wód na terenach ochrony pośredniej, wraz z uzasadnieniem.

Do wniosku dołącza się analizę ryzyka, oraz kopię decyzji ustanawiającej TOB, jeżeli została wydana.

Do wniosku, dotyczącego ujęcia wody podziemnej dołącza się dokumentację hydrogeologiczną.

Do wniosku dotyczącego ujęcia wody powierzchniowej dołącza się dokumentację hydrologiczną ujęcia wody.

Obszary ochronne GZWP

Wojewoda, na wniosek Wód Polskich, ustanawia **obszar ochronny**, w drodze aktu prawa miejscowego, wskazując ograniczenia lub zakazy dotyczące użytkowania gruntów oraz korzystania z wód na terenie obszaru ochronnego oraz granice tego obszaru

Obszary ochronne to ustanowione na podstawie art.141 Prawa wodnego obszary, na których obowiązują zakazy oraz ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów lub korzystania z wód, w celu ochrony zasobów tych wód przed degradacją.

Na obszarach ochronnych może być zakazane lub ograniczone wykonywanie robót lub czynności, które mogą spowodować trwałe zanieczyszczenie gruntów lub wód

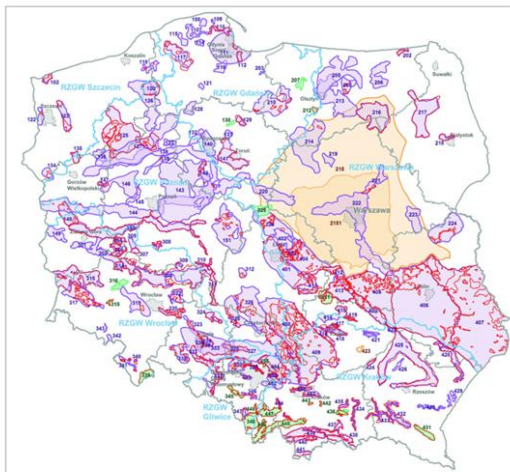
Art.141. Wojewoda, na wniosek Wód Polskich, ustanawia obszar ochronny, w drodze aktu prawa miejscowego,

Wniosek, zawiera:

- 1)uzasadnienie potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego oraz propozycje granic tego obszaru wraz z planem sytuacyjnym;
- 2)propozycje zakazów lub ograniczeń dotyczących użytkowania gruntów oraz korzystania z wód na terenie obszaru ochronnego, wraz z uzasadnieniem

Do wniosku dołącza się:

- 1)w przypadku zbiornika wód podziemnych dokumentację hydrogeologiczną tego zbiornika;
- 2)w przypadku zbiornika wód powierzchniowych wyniki przeprowadzonych badań hydrologicznych, hydrograficznych i geomorfologicznych.

Kontrola aktów prawa miejscowego

Kontroli aktu prawa miejscowego dokonuje się na podstawie Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2009 r. w sprawie trybu kontroli aktów prawa miejscowego ustanowionych przez wojewodę i organy niezespólonej administracji rządowej [Dz. U. Z 2009 r. poz. 1754, nr.222]

§ 1. Rozporządzenie określa *tryb kontroli* zgodności *aktów prawa miejscowego* ustanowionych przez wojewodę i organy niezespólonej administracji rządowej z:

- 1) przepisami powszechnie obowiązującymi;**
- 2) polityką Rady Ministrów
- 3) zasadami rzetelności i gospodarności.

Kontrola aktów prawa miejscowego - procedura

§ 2. 1. Wojewoda przekazuje wydany *akt prawa miejscowego*, wraz z uzasadnieniem, niezwłocznie po jego podpisaniu ministrowi właściwemu do *spraw* administracji publicznej **za pośrednictwem właściwego rzeczowo ministra (MGMIŻŚ)**

2. Właściwy rzeczowo minister **(MGMIŻŚ)**, sporządza **opinię** dotyczącą zgodności *aktu prawa miejscowego* **z przepisami powszechnie obowiązującymi** i przekazuje ją niezwłocznie, wraz z *aktem prawa miejscowego* ustanowionym przez wojewodę, ministrowi właściwemu do *spraw* administracji publicznej.

3. Minister właściwy do *spraw* administracji publicznej biorąc pod uwagę opinię, o której mowa w ust. 2, dokonuje *kontroli* zgodności *aktu prawa miejscowego* ustanowionego przez wojewodę z przepisami powszechnie obowiązującymi, a także **z zasadami rzetelności i gospodarności**.

4. *Akt prawa miejscowego* ustanowiony przez wojewodę wraz z opinią właściwego rzeczowo ministra, o której mowa w ust. 2, oraz informacją o wynikach *kontroli*, o której mowa w ust. 3, minister właściwy do *spraw* administracji publicznej przekazuje Prezesowi Rady Ministrów w celu dokonania *kontroli* zgodności *aktu prawa miejscowego* ustanowionego przez wojewodę z polityką Rady Ministrów.

Kontrola aktów prawa miejscowego - procedura

W razie stwierdzenia w wyniku *kontroli*, uchybień uzasadniających uchylenie kontrolowanego *aktu prawa miejscowego* ustanowionego przez wojewodę minister właściwy do *spraw* administracji publicznej przekazuje ten akt Prezesowi Rady Ministrów wraz z projektem zarządzenia nadzorczego oraz uzasadnieniem.

Minister właściwy do *spraw* administracji publicznej przed przekazaniem Prezesowi Rady Ministrów kontrolowanego *aktu prawa miejscowego* wraz z projektem zarządzenia nadzorczego, może **wystąpić do wojewody o uchylenie lub zmianę** kwestionowanego *aktu prawa miejscowego* **we własnym zakresie**. W wystąpieniu wskazuje się i uzasadnia dostrzeżone uchybienia.

2. W przypadku gdy wojewoda nie uchyli ani nie zmieni kwestionowanego *aktu prawa miejscowego* **w terminie 14 dni** od dnia otrzymania wystąpienia, minister właściwy do *spraw* administracji publicznej niezwłocznie przedstawia Prezesowi Rady Ministrów projekt zarządzenia nadzorczego.

Minister właściwy do *spraw* administracji publicznej w uzasadnionych przypadkach może z własnej inicjatywy dokonać *kontroli aktu prawa miejscowego* ustanowionego przez wojewodę lub wystąpić do właściwego rzeczowo ministra o wydanie opinii w zakresie zgodności tego aktu z przepisami powszechnie obowiązującymi.

Strefy ochronne ujęć wody i obszary ochronne GZWP – w świetle innych przepisów ustawy Prawo wodne

Informacje dotyczące stref ochronnych oraz obszarów ochronnych gromadzi się w systemie informacyjnym gospodarowania wodami (**SIGW**) [art. 329 ust. 2 pkt 13] – obowiązek informacyjny [art. 331]

Kontrola gospodarowania wodami dotyczy m.in. przestrzegania warunków obowiązujących w strefach ochronnych i obszarach ochronnych [art. 334] - w tym zakresie kontrole wykonują Wody Polskie oraz Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej w stosunku do Wód Polskich

Odszkodowanie: Jeżeli szkoda wystąpiła na skutek wejścia w życie aktów prawa miejscowego wydanych na podstawie art.135 ust.1 pkt2 i ust.2, art. 141 ust.1 i4, właścicielowi nieruchomości przysługuje odszkodowanie. W przypadku ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody odszkodowanie wypłaca właściciel ujęcia. Natomiast w przypadku obszarów ochronnych GZWP – organ wydający akt prawa miejscowego. [art. 471]

Przepisy karne

Kto nie stosuje się do zakazów, nakazów lub ograniczeń obowiązujących w strefie ochronnej, na obszarze ochronnym – podlega karze grzywny. [art. 478]

Art.551.1. W terminie nie dłuższym niż 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy organ PGW WP (Zarząd Zlewni), ustanowi strefy ochronne obejmujące wyłącznie teren ochrony bezpośredniej dla ujęć wody, dla których dotychczas nie ustanowiono takich stref ochronnych.

2. Właściciele ujęć wody, dla których nie ustanowiono strefy ochronnej obejmującej teren ochrony pośredniej, w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy przeprowadzą analizę ryzyka i złożą wnioski o ustanowienie stref ochronnych obejmujących teren ochrony bezpośredniej oraz teren ochrony pośredniej, jeżeli jest to uzasadnione wynikami tej analizy.

Strefy ochronne ujęć wód w innych aktach prawnych

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 maja 2004 r. w sprawie wzorów tablic informacyjnych o strefie ochronnej ujęcia wody [Dz.U. 2004 nr 136 poz. 1457]

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. - Prawo ochrony środowiska [Dz.U. 2018 poz. 799, z późn. zm.]

Art.73 ust. 1. pkt. 3 W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu uwzględnia się w szczególności ograniczenia wynikające z:ustalenia w trybie przepisów ustawy –Prawo wodne warunków korzystania z wód regionu wodnego i zlewni oraz ustanowienia stref ochronnych ujęć wód, a także obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych.

Art.101l ust. 5 pkt. 6 [Remediacje historycznego zanieczyszczenia powierzchni ziemi]

Regionalny dyrektor ochrony środowiska wydaje decyzję dot. planu remediacji, po zasięgnięciu opinii dotyczącej projektu planu remediacji: dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie – w odniesieniu do zanieczyszczenia w strefach ochronnych ujęć wody;

Dziękuję za uwagę

www.mgm.gov.pl

facebook.com/mgmizs

twitter.com/mgmizs_gov_pl